

Graditeljsko – geodetska škola Osijek

Klasa: 612-04/16-01/

Urbroj: 2158-44-16-1

Plan mjera za slučaj opasnosti u knjižnici

Graditeljsko – geodetske škole Osijek

Plan izradio: Hrvoje Mesić, prof. i dipl. knjižničar

Osijek, 2016.

PREVENTIVNE MJERE I PLAN ZAŠTITE KNJIŽNICE U SLUČAJU NESREĆA

Na donošenje ovoga pravilnika o Preventivnim mjerama obvezuje legislativa kao i profesionalna etika.

Legislativa

- Zakon o knjižnicama: članak 45. st. 1. („Knjižnice su dužne poduzimati mjere za zaštitu i čuvanje knjižnične građe prema pravilniku o zaštiti knjižnične građe, što ga na prijedlog Hrvatskog knjižničnog vijeća donosi ministar kulture“), članak 45. st. 2. („Na jedinstvene i rijetke primjerke knjiga, zbirke knjiga, rukopise i drugu knjižničnu građu koja imaju obilježje kulturnog dobra, odnosno koja je od posebnog značenja ili vrijednosti, primjenjuju se i propisi o zaštiti kulturnih dobara te se ta građa može koristiti samo pod posebnim uvjetima“), članak 45. st. 3. („Uvjete korištenja knjižnične građe, knjižnice uređuju svojim općim aktom.“), članak 51. st. 3. („Novčanom kaznom od 1000 ' 5000 kuna kaznit će se za prekršaj knjižnica, odnosno pravna osoba u čijem se sastavu nalazi knjižnica: ako se utvrdi da knjižnica nije poduzela mjere za zaštitu knjižnične građe...“).
- Pravilnik o zaštiti knjižnične građe (NN 52/05) članak 1. („Ovim se Pravilnikom uređuju mjere zaštite i očuvanja knjižnične građe i to: uvjeti čuvanja, način pohrane i oblici korištenja knjižnične građe.“).
- Standard za školske knjižnice (NN 34/2000) članak 8. („...stručna knjižnična djelatnost u školskoj knjižnici obuhvaća:(...) zaštitu knjižnične građe“), članak 19. („Prostor školske knjižnice treba planirati u središtu školske zgrade na pristupačnom mjestu, zaštićenom od buke. Prostor mora biti zaštićen od vlage, visoke temperature, insolacije te od požara, poplava i otuđivanja.“), članak 25. („Korištenje školske knjižnice uredit će se Pravilnikom o radu knjižnice. Pravilnikom izst. 1 ovog članka osobito se uređuju: pitanja radnog vremena knjižnice, posudba knjižnične građe, korištenje građe u prostoru knjižnice te postupak u slučaju oštećenja, uništenja ili gubitka posuđene knjižnične građe.“).
- IFLAina načela za skrb i rukovanje knjižničnom građom (2003.), IFLA-in kratki priručnik za pripravnost i planiranje mjera zaštite u slučaju katastrofa (2012.)

Etička načela

Etička načela obvezuju vođenje precizne dokumentacije (inventarna knjiga, klasifikacija, čuvanje i redoviti otpisi...), svaka intervencija se mora voditi s respektom prema estetskoj, povijesnoj i fizičkoj cjelovitosti kulturnog dobra, treba poštovati autorska prava itd.

PLAN MJERA ZA SLUČAJ OPASNOSTI - postupci u slučaju nesreća i sanacija stanja

Za svaku knjižnicu u sastavu je, bez obzira na veličinu, neophodno poduzeti sve moguće procjene, preventivne mjere za sprečavanje nesreće kao i postupke sanacije. Plan mjera za slučaj opasnosti za školsku knjižnicu mora biti sastavni dio plana kojega donose škola. Školskim planom već su određeni evakuacijski putovi, postoje odgovorne osobe, provodi se edukacija nastavnika, osigurana je oprema i opreme za prvu pomoć.

Tko je odgovoran za izradu plana za školsku knjižnicu?

Pravilnik o zaštiti knjižnične građe (članak 4.) kaže:

„Ravnatelj samostalne knjižnice, odnosno voditelj knjižnice u sastavu dužan je u roku od godine dana od donošenja ovog Pravilnika donijeti PLAN MJERA ZA SLUČAJ OPASNOSTI iz članka 3. ovoga Pravilnika i odrediti osobu odgovornu za njegovo provođenje. Pri izradi plana potrebno je voditi računa o posebnostima knjižnice i knjižnične građe.“

Što sadrži plan mjera za slučaj opasnosti?

1. procjenu ugroženosti tj. utvrđivanje opasnosti za zgradu, prostoriju i građu
2. mjere preventivne zaštite kojima se uklanja ili umanjuje opasnost za prostoriju knjižnice i građu, mjere pripravnosti
3. plan spašavanja građe
4. plan saniranja posljedica tj. saniranja oštećenja i restauriranja građe, uz obavezan popis stručnjaka za konzervaciju građe.

PLAN MJERA ZA SLUČAJ OPASNOSTI U KNJIŽNICI GRADITELJSKO – GEODETSKE ŠKOLE OSIJEK

Školska knjižnica sastavni je dio **Graditeljsko – geodetske škole Osijek** u Osijeku i kao takva podliježe propisima i pravilnicima Škole.

Ovim planom utvrđuje se organizacija, postupci i mjere za osiguravanje brzog i učinkovitog i načina evakuacije i spašavanja ugroženih osoba i knjižnične građe iz prostorija školske knjižnice koju prostorno i sadržajno dijele navedene tri škole.

Planom se pretpostavlja mogućnost sljedećih događaja:

- požar
- poplava
- potres

Ovim planom uređuju se :

1. plan hitne evakuacije i spašavanja
2. postupak u slučaju katastrofe
3. utvrđivanje opasnosti za prostor i građu
4. mjere preventivne zaštite kojima se uklanja ili umanjuje opasnost za prostor i građu
5. mjere pripravnosti
6. plan spašavanja građe
7. saniranje posljedica

1. Plan hitne evakuacije i spašavanja

- u slučaju oglašavanja znaka uzbune odmah evakuirati prostor školske knjižnice
- za sobom ostaviti knjižničnu građu i osobne stvari (ako je moguće, uzeti sa sobom osobnu torbu i mobitel)
- uputiti se prema najbližem izlazu (plan smjera kretanja u slučaju evakuacije bi se trebao nalaziti na uočljivom mjestu)
- za sobom zatvoriti sva vrata jer tako možemo spriječiti veću katastrofu
- prilikom izlaska iz zgrade pomoći nemoćnima
- nakon izlaska iz zgrade, odmaknuti se od zgrade
- kontaktirati primjerene hitne službe (brojevi su navedeni u tablici)
- kontaktirati članove tima za reakciju u slučaju katastrofe

TELEFONSKI BROJEVI HITNIH SLUŽBI:

Jedinstveni broj za sve hitne situacije	112
Policija	192
Vatrogasci:	193
Hitna pomoć	194

2. Postupak u slučaju katastrofe

Požar

- u slučaju požara ostanite smireni i evakuirajte prostoriju
- obavijestite ravnatelja i pozovite vatrogasce
- u slučaju manjeg požara, pokušajte ga zaustaviti aparatom za gašenje požara, ne dovodeći sebe u opasnost
- knjižnica posjeduje aparat za gašenje požara

- prilikom izlaska iz knjižnice zatvorite vrata kako bi se onemogućilo širenje požara

Poplava

- u slučaju poplave ostanite smireni
- obavijestite domara i ravnatelja škole o nastaloj situaciji
- budite oprezni u blizini bilo kakvog izvora električne energije
- provjerite ugroženost knjižnične građe; ako možete, zaštitite i spasite knjižničnu građu, a već oštećenu ne dirajte
- u slučaju da prijete opasnost, evakuirajte prostoriju

Potres

- u slučaju potresa ostanite smireni i pronađite zaklon ispod stolova ili vrata
- udaljite se od prozora i polica za knjige
- nakon prestanka potresa evakuirajte prostoriju knjižnice

3. Utvrđivanje opasnosti za zgradu i građu

Procjena vanjske opasnosti:

Smještaj knjižnice je u središnjem dijelu škole u prizemlju. Sastoji se od 4 prostorije: spremište, čitaonica, računalni prostor i projekcijska dvorana. Ključ knjižnice imaju samo knjižničar, ravnatelj, domari i spremačice.

Procjena unutarnje opasnosti:

Knjižnica je opremljena većinom drvenim namještajem, sadržava papirnatu knjižnu građu, električne uređaje i centralno grijanje. Radijatori u prostoru knjižnice ne nalaze se suviše blizu polica s knjigama.

Provjera postojećih preventivnih mjera:

Na ulazu u knjižnicu nalazi se aparat za gašenje požara

4. Mjere preventivne zaštite kojima se uklanja ili umanjuje opasnost za prostor i građu

Prostor ne smije biti prenatrpan i zakrčen. Oznaka za izlaz u slučaju opasnosti mora biti uvijek jasno vidljiva.

Police trebaju biti čvrste, stabilne i nezapaljive.

Donja polica od poda mora biti udaljena najmanje 10 cm kako bi se umanjila opasnost od oštećivanja tijekom manjih poplava ili prolaženja.

Novine, bilo uvezene ili u kutijama, treba pohraniti vodoravno na police.

Papirne i platnene uveze treba odvajati od kožnih jer kiselina i masnoće iz kože ubrzavaju propadanje papira i platna.

Posebno vrijedna građa ne smije biti u blizini prozora.

Kutije i potrepštine za slučaj katastrofe treba redovito kontrolirati i po potrebi zamijeniti novom opremom.

Zaštita od požara: knjižnica treba biti opskrbljena automatskim sustavom za dojavu požara i detektore dima, djelatnik knjižnice treba proći odgovarajuću protupožarnu obuku, potrebno je redovito održavati električne instalacije, uvježbavati korištenje ručnih protupožarnih.

Zaštita od poplava: prve pregrade polica s gradivom trebaju biti odmaknute najmanje 10 cm od razine poda.

Zaštita od provala: motive za provalu svesti na minimum, što znači osigurati i skloniti vrijednu građu i omogućiti njeno korištenje u samo za to predviđenim prostorijama, redovito provjeravati stanje fonda.

5. Mjere pripravnosti

Plan: Škola ima plan zgrade, a jedan primjerak mora biti i u školskoj knjižnici, u knjižnici se nalazi i popis prioriteta knjižne građe za spašavanje i redoslijed spašavanja, knjižničar mora biti upoznat s tehnikama i postupcima spašavanja.

Evakuacija: svrsishodno, organizirano i učinkovito napuštanje prostorije prije nego što nastupi ugrožavanje života i zdravlja učenika i zaposlenika.

Spašavanje: organizirano provođenje radnji kojima se učenicima i zaposlenicima te drugim osobama zatečenim u ugroženom prostoru pruža pomoć pri njihovom napuštanju, a da pri tome knjižničar ne dovedu u opasnost svoj život.

Iznenadni događaji: događaji koji mogu ugroziti život i/ili zdravlje učenika, zaposlenika i drugih osoba u prostoriji i zbog kojih se mora organizirati brza i učinkovita evakuacija.

6. Plan spašavanja građe

- mjere u slučaju da dođe do katastrofe:

slijediti utvrđeni postupak obavješćivanja, evakuiranja osoba i osiguravanja mjesta nesreće, na nivou Škole. U školskoj knjižnici nalazi se evakuacijski plan Škole.

Potrebno je sljedeće:

Preliminarna procjena: opsega štete, neophodne opreme, potrebnih sredstava i službi za spašavanje.

Osiguranje mikroklimatskih uvjeta: sprječavanje daljnjeg propadanja građe.

Fotografiranje oštećene građe zbog podnošenja zahtjeva za odštetu.

Osiguranje prostora za: popisivanje, pakiranje i intervencije na građi koja zahtijeva sušenje i ostale manje zahvate.

Organiziranje prijevoza za oštećenu građu na rezervnu lokaciju.

Prioritetna građa za spašavanje (navedenim redoslijedom):

- knjižnična dokumentacija (inventarna knjiga, godišnji planovi i programi rada školske knjižnice, izvješća i dr.)
- referentna zbirka
- audiovizualna građa
- stručna literatura za nastavnike
- obvezna lektira

7. Saniranje posljedica(umanjivanje posljedice katastrofe):

Odrediti prioritete za restauraciju: nužno savjetovanje sa stručnjacima o najprikladnijim metodama za zaštitu i restauriranje građe; potrebno je procijeniti troškove zaštite i restauracije; treba odrediti jasne kriterije koja je građa za otpis, a koju treba sanirati.

Odvajanje (razvrstavanje) građe: koja je za otpis, zamjenu ili uvez od građe kojoj je potrebna restauracija.

Detaljno čišćenje i uređenje mjesta nesreće, uklanjanje uzroka nesreće i povrat obrađene građe u očišćen, uređen i zaštićen prostor.

Analiza nesreće i njenih uzroka te prilagodba plana spašavanja i mjera za eventualni novi slučaj katastrofa (na temelju iskustava).

RAVNATELJ ŠKOLE:

Darko Pšihistal, mag.cin.

***Dodatak „Planu mjera za slučaj opasnosti knjižnice“**

Graditeljsko – geodetske škole Osijek

Popis djelatnika Graditeljsko – geodetske škole Osijek zaduženih za spašavanje knjižnične građe u slučaju nepogoda:

Knjižničar škole
Suradnici u nastavi
Domari škole
Spremačica

Građa će se spašavati prema popisu prioriteta navedenih u *Planu mjera za slučaj opasnosti knjižnice*, a ovisno o potrebi i rasponu nepogode te zahvaćenosti građe taj se popis može izmijeniti i prilagoditi situaciji, što će odlučiti knjižničarka nakon pregleda novonastale situacije.

Ovisno o zahvaćenosti građe nepogodom odlukom ravnatelja može se zadužiti ili razdužiti još djelatnika kako bi se spasila građa.